

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по: Област на висше образование 3.0 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“.

Автор на дисертационния труд: Георги Борисов Геров
редовен докторант към катедра „Икономика“ при Аграрен университет,
гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд:
„Адаптация на българското земеделие: баланс между национални интереси и зелените политики на ЕС“

Рецензент: доцент д-р Искра Маркова Ненчева - Иванова, Тракийски университет, Стара Загора, Научна област 3. Социални, стопански и правни науки; в професионално направление: 3.8. Икономика; по научна специалност Икономика и управление (селско стопанство) определена за член на научното жури със заповед № РД16-969/03.10.2025 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Настоящото изследване е съсредоточено върху устойчивото развитие в аграрния сектор чрез интегриран подход, който съчетава институционален анализ, стратегическо планиране и оценка на приложните резултати. Темата за адаптацията на българското земеделие към Зелената сделка и европейските екологични политики е от първостепенно значение в контекста на глобалната климатична криза и реформата на Общата селскостопанска политика (ОСП). Анализът на адаптационния потенциал на сектора спрямо Зелената сделка е не просто своевременен, а наложителен, тъй като служи като научна основа за разработване на политики, които да гарантират баланс между икономическите, социалните и екологичните приоритети на България.

Избраната тема е дисертабилна и позволява да се направят аргументирани изводи, предложения и да бъдат формулирани приносни аспекти. Темата има както теоретично, така и практическо приложение. Докторанта достатъчно аргументирано обосновава актуалността и значимостта на научното изследване, като подкрепя тезата си с резултати от конкретни изследвания.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта и задачите на дисертационния труд са свързани с изследователската теза и са в основата на добре композираната структура и съдържание на дисертационния труд. Задачите ясно определят направленията, в които е развита разработката. Те са правилно определени.

Използваният изследователски инструментариум, обхващащ различни методи и подходи, е подходящ за целта и задачите на изследването, и е приложен коректно. Научният инструментариум е подходящ за конкретната проблематика и позволява да се правят аргументирани изводи. Изследователските методи са подходящо подбрани. Възприетите ограничителни условия прецизират изследователската рамка.

Методите за анализ в настоящето изследване са основани на системен и холистичен подход, съчетаващ качествени и количествени методи с цел обективно изследване на сложната динамика между националните интереси и европейските зелени политики в селското стопанство.

В емпиричната част на изследването са приложени количествени методи, насочени към обективна оценка на влиянието на икономически, екологични и демографски фактори върху адаптационния капацитет на сектора

Изследователските методи са подходящо подбрани. Възприетите ограничителни условия прецизират изследователската рамка.

Източниците на информация са съвременни. Те се подпомагат и от собствените изследвания от автора.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Предоставеният за оценка дисертационен труд на докторант Георги Геров на тема „Адаптация на българското земеделие: баланс между национални интереси и зелените политики на ЕС“ е логически обвързано, задълбочено и широкообхватно научно изследване, разработено в общ обем от 245 стандартни страници и се състои от: въведение, четири глави, заключение и използвана литература. Постигната е добра балансираност на главите на изследването по отношение на техните обеми, а също така и на отделните им параграфи и в своята съвкупност представляват едно самостоятелно завършено изследване. Всяка глава завършва с адекватно обобщени изводи.

Дисертацията е онагледена и съдържа 24 таблици и 27 фигури. Чрез тях докторанта коректно е систематизирал и обективно представил получените резултати на дисертационното изследване.

В библиографската справка се включват 236 източника. Източниците отговарят на тематичната насоченост на дисертационния труд. Използваните литературни източници са акуратно цитирани в съответствие с изискванията. Не са установени съществени отклонения от нормите на научната и професионална етика.

Езикът и стилът на изложението в дисертационния труд са на добро равнище. Не се установяват повторения и отклонения в изложението. Трудът е правилно структуриран. Налице е съразмерност на отделните му части.

Считам, че докторанта излага категорично своите научни позиции, което дава възможност да се очертаят и приносните моменти с теоретичен и практико-приложен характер в дисертационния труд.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Предоставеният за оценка дисертационен труд на докторант Георги Борисов Геров на тема „Адаптация на българското земеделие: баланс между национални интереси и зелените политики на ЕС“ е логически обвързано, задълбочено и широкообхватно научно изследване,

Уводът съдържа всички необходими елементи. Правилно са определени обекта и предмета, изследователската цел и задачи. Целта и задачите на дисертационния труд са свързани с изследователската теза и са в основата на добре композираната структура и съдържание на дисертационния труд. Задачите ясно определят направленията, в които е развита разработката. Докторанта достатъчно аргументирано обосновава актуалността и значимостта на научното изследване, като подкрепя тезата си с резултати от конкретни изследвания. Обектът и предметът на дисертационния труд са ясно

формулирани, което предполага разкриване на добри практики и решения.

Структурата на дисертацията е последователно изградена така, че да премине от теоретична обосновка към практическа приложимост.

В глава първа на дисертационния труд се полага теоретико-методологичната основа чрез интерпретация на класически и съвременни парадигми за устойчивост и институционална адаптивност в аграрния сектор. Включително анализ на конфликтни и синергични точки между местни нужди и европейски регулации, идентифициране на стратегически насоки за преодоляване на структурни слабости в сектора. Представени са от докторанта различни теории за адаптация и устойчивост. Акцентирано е върху концептуалните рамки на адаптацията в земеделието, като е подчертано значението на зелените политики на ЕС върху българското селско стопанство.

Първата глава очертава концептуалната рамка на устойчивостта, базирана на международния и национален научен опит, и систематизира ключовите фактори, определящи ефективността на секторните политики. На тази основа е поставена изследователската рамка търсеща баланса между изпълнението на европейските регулации (като Зелената сделка и Общата селскостопанска политика) и запазването на спецификата на българския аграрен сектор, включително неговите исторически, културни и структурни особености.

Втората глава представя цялостната изследователска архитектура. В нея е структуриран критичен и иновативен методологичен инструментариум, включващ три авторски индекса, позволяващи интегрална оценка на икономически, екологични и социални параметри. В главата се анализира съдържанието и приложението на стратегически и нормативни документи, като оценява тяхната съгласуваност и реалистичност.

Посочен е източника на данните за изследване – НСИ, Световна банка, Евростат, Организацията по прехрана и земеделие (ФАО), Министерство на земеделието и храните, ДФ „Земеделие“ и др. Използването на такива разнообразни и реномирани източници гарантира висока надеждност, сравнимост и валидност на събраните данни, което е от съществено значение за направените оценки и заключения

Времевият обхват на изследването е 1990 до 2022 г. с включен комплекс от количествени индикатори. Периодът е избран с оглед на значимите социално-икономически, институционални и екологични промени, настъпили в българското земеделие.

Географският обхват на изследването е национален с акцент върху регионалните различия (ниво NUTS 2), което дава възможност да се анализират демографските, икономическите и институционалните различия между Северозападна и Южна България.

Чрез 16 формулирани и онагледени хипотези, и прецизно представена изследователска теза се представя комплексният характер на адаптацията във всички нейни аспекти - екологични, икономически, социални и пространствени.

Подбраните индикатори във втора глава позволяват да се проследи както вътрешната динамика на сектора, така и степента на неговата съвместимост с целите на устойчивото развитие и Зелената сделка на Европейския съюз. направеният подбор осигурява аналитична яснота и методологична консистентност, като дава възможност за проверка на заложените хипотези и извеждане на обосновани изводи за състоянието и потенциала на българското

земеделие в процеса на адаптация към екологичните и институционални трансформации, наложени от европейските политики.

В *трета глава* е направен емпиричен анализ върху динамиката на сектора в периода 1990–2022 г., разкривайки статистически значими зависимости и компромиси между производителност, демография и екологична устойчивост.

Третата глава представя аналитичен модел, чрез който могат да се оценяват политическите и управленските механизми за постигане на устойчивост.

Трудът съдържа конкретни резултати и емпирични доказателства, които обективно отразяват реалните постижения на проведеното научно изследване. Поставените изследователски задачи са реализирани, защитена е изследователската теза и е постигната основната цел на дисертацията.

Четвърта глава предлага многопластов модел на устойчивост, в който практическите резултати и теоретичните основи се допълват взаимно. В нея чрез направеният анализ се демонстрира как трансформираните теоретични изводи и емпирични зависимости могат да бъдат превърнати в политически инструменти. Представените сценарии очертават път към устойчивост чрез кооперативни структури, дигитализация и експортно-екологични баланси. Акцентът върху координацията между национални и европейски приоритети води до формулирането на приложими политики с локална легитимност. Интеграцията на мониторинг и адаптивност като системен механизъм е предложена като основен елемент за нова аграрна парадигма.

На база на направеният анализ в дисертационния труд са формулирани конкретни изводи и препоръки, насочени към укрепване на институционалния капацитет и оптимизиране на управленските процеси.

Обобщеният ми извод е, че дисертационен труд е цялостно, завършено, добре структурирано изследване със значими научни и научно-приложни резултати по актуален и значим проблем, което показва, че докторанта е способен самостоятелно да осъществява научни изследвания.

5. Приноси на дисертационния труд.

Приемам формулираните от докторант Георги Геров основни резултати и приноси моменти, съдържащи се в дисертационния труд. Приносите в дисертационния труд могат да бъдат разделени на научни и научно приложни. Те обогатяват научното знание и подпомагат практиката. И отразяват реалистично постигнатите резултати и подчертава значимостта на изследваната тематика. Приемам приносите като реални, достоверни и доказани в хода на дисертационното изследване.

6. Критични бележки и въпроси.

По отношение на дисертационния труд нямам съществени критични бележки и препоръки.

7. Публикувани статии и цитирания.

Представени са 5 публикации, свързани с дисертационния труд на английски език. Представените публикации са научни доклади в съавторство (2 бр.) и научни статии (3 бр.), от които 2 от тях са самостоятелни.

Представеният автореферат в размер на 40 страници, представя пълно и точно съдържанието на дисертационния труд. Авторефератът е представен в синтезиран вид, който отговаря на изискванията. Написан е на ясен, разбираем

и издържан в научно отношение стил, като отразява основните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от докторанта. Авторефератът съдържа необходимата логическа последователност. В него са включени общата характеристика на разработката, структурата и съдържанието, кратко изложение на дисертационния труд, основни изводи и препоръки, приносите и публикацииите по темата.

Справка за цитирания не е представена.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторантката, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Георги Борисов Геров образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“.

Дата: 28.10.2025 г.
гр. Стара Загора

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО:
(доц. д-р Искра Ненчева - Иванова)